

Bilaga 4 - En förbättrad regelprocess

Tillväxtverket har gjort en översyn av hur regelprocessen av EU- och nationella initiativ fungerar i Sverige. Syftet med översynen har varit att identifiera delar av processen som är i behov av förbättring. Målet är att regler ska skapas endast om ett regelverk är nödvändigt och i sådana fall utformas och tillämpas så att syftet med reglerna uppnås på ett enkelt och effektivt sätt med så liten börda som möjligt för företagen, för att åstadkomma ett konkurrenskraftigt företagande i Sverige. Utgångspunkten är långsiktig förbättrad hantering men åtgärder är nu särskilt aktuellt med anledning av den rådande pandemikrisen. Flera av åtgärderna har Tillväxtverket presenterat i tidigare rapporter. Flera av dem har också framförts av branschorganisationer och i forskningsrapporter.

Inom EU diskuteras och föreslås möjliga regleringsalternativ informellt i olika fora, t.ex. i kommittéer, expertgrupper och Fit for Future-plattformen (f.d. Refit-plattformen). Konsekvenser för svenska företag behöver utredas så tidigt som möjligt, dels för att kunna ta ställning till om reglering överhuvudtaget är önskvärd, dels för att kunna påverka inriktningen av regleringen, både innan och i förekommande fall under beredningsprocessen. Det är också av särskild vikt att konsekvenserna är grundligt utredda inför ställningstagande till svensk position i ministerrådet och inför beslut av nationell regelgivare. Inom Regeringskansliet finns idag interna riktlinjer (cirkulär) som påtalar behovet av samråd och konsekvensutredningar i de här delarna av processen. Flera utredningar har dock kommit fram till att det finns stora utvecklingsmöjligheter för att få processen att fungera på ett bättre sätt. Det finns också ett behov av att identifiera och prioritera mellan olika initiativ från EU och nationellt som det kan finnas särskilt stora behov av fördjupade nationella konsekvensutredningar.

Inrättande av ett Förenklingsforum

Med inspiration från Danmark förordar Tillväxtverket inrättande av ett permanent Förenklingsforum som kan fungera som en informell och formell samtalspartner till regeringen och lämna konkreta rekommendationer till regeringen. Forumet bör involveras tidigt i EU:s regelprocess liksom vid nationell regelprocess samt vid utvärdering av regler. Utgångspunkten bör vara regelförslag och befintliga regler som bedöms medföra stor påverkan på svenska företags konkurrenskraft. Forumet bör själva kunna ta initiativ till vilka förslag eller regelområden som blir prioriteras för fördjupade analyser. Likaså bör forumet, vid behov, ge rekommendationer till strategiskt viktiga områden för konkurrenskraften. Ett Förenklingsforum skulle med fördel kunna användas för att löpande identifiera prioriterade områden för uppföljning och utvärdering, som en form av ständigt pågående förenklingsresa. Det är lämpligt att forumets rekommendationer alltid resulterar i en aktiv bedömning från regeringen, antingen att regeringen följer rekommendationerna eller att skälen i de fall rekommendationerna helt eller delvis inte följs tydligt motiveras. Båda ställningstaganden bör offentliggöras för allmänheten.

Forumets kärna bör bestå av utsedda representanter från arbetsmarknadens parter liksom utvalda experter som har bred förankring inom näringslivets organisationer. Till forumet bör det knytas en fast kanslifunktion liksom en möjlighet ett inrätta särskilda beredningsgrupper med deltagare, både från den offentliga och den privata sektorn, som anpassas utifrån respektive regelarbets särskilda förutsättningar och behov. En

utförligare utredning bör genomföras för att närmare föreslå forumets sammansättning, organisation och funktion vilket inkluderar vilka principer forumet bör verka utifrån. Regeringskansliet behöver också organisera hur mottagningskapaciteten av rekommendationerna kan säkras.

Förstärkt arbete för regelförbättring och utredning av konsekvenser

Inom Regeringskansliet behöver förenklingsarbetet prioriteras och hållas samman med ett tydligt ägarskap som står sig över tid. Med inspiration från Storbritannien bör det övervägas om särskilda regelförbättrings-/förenklingsansvarsfunktioner (Better Regulation units) på varje departement och en central samordningsfunktion (Better Regulation Executive) borde utvecklas och förstärkas. Likaså behöver Regeringskansliet säkerställa och ta ansvar för förenklingsarbetet hos myndigheter genom tydliga instruktioner och regleringsbrev. Detta bör gälla vid regelarbeten både nationellt och inom EU, liksom vid utvärdering av regler. Konsekvenser för svenska företag behöver utredas i samtliga delar av regelprocessen, även innan ett regelförslag formellt läggs fram, inklusive upprättande av konsekvensutredningar. Utredning av regler bör vara lösningsfokuserade utifrån tydliga mål/syften utan förutbestämda eller för avgränsade lösningsalternativ i uppdragsbeskrivningar. Tidiga samråd med förenklingsdesign och regellabb vid utarbetande av potentiella regelförslag kan underlätta för att uppnå ändamålsenliga regler med enhetlig och enkel tillämpning. Vidare bör det läggas ett betydligt större fokus på granskning för att kunna ta lärdom av andra länders lösningar.

I konsekvensutredningar vid nationell regelgivning bör det tydligt särskiljas vilka konsekvenser som följer direkt av redan beslutad EU-rätt respektive vad som är ren nationell rätt, vilket inkluderar grundliga beskrivningar av handlingsutrymme och undantagsmöjligheter som EU-rätten ger möjlighet till. I konsekvensutredningar bör det också införas krav på att resultat av tidiga samrådsinsatser redovisas tydligt och att det i förekommande fall också finns tydliga motiveringar till varför synpunkter från näringslivet inte har hörtsammats. Vidare finns ett behov av förstärkt stöd för regelgivare i arbetet med konsekvensutredningar med exempelvis metodik, beräkningshjälp och förbättrad tillgång till indata.

Uppföljning och utvärdering av gällande regler spelar en central roll i regelgivningsprocessen och kan ses som både början och slutet av processen. En dokumenterad utvärdering av en regel utgör en god utgångspunkt för en konsekvensanalys. Idag finns stora brister i hur utvärdering sker och det bör därför införas tydligare krav på genomförande av uppföljning och utvärdering av reglers utformning och tillämpning för att säkerställa att regler är ändamålsenliga och resurseffektiva, alternativt om det finns förutsättningar för förbättring eller om de till och med bör upphävas. Förordning (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning bör kompletteras med fler bestämmelser om uppföljning och utvärdering och byta namn för att åstadkomma en bättre balans mellan konsekvensutredning och utvärdering i regelgivningsprocessen. Fastställande av tidpunkt för utvärdering vid införande av vissa regler skulle kunna användas som ett alternativ till solnedgångsklausuler. Det bör också införas tydliga krav på myndigheter om löpande återrapportering till regeringen av genomförd uppföljning och utvärdering, vad resultatet blev och vilka behov av ändringar som kan finnas. Vidare bör regeringen årligen rapportera till riksdagen resultatet av genomförd uppföljning och utvärdering, dels för att säkerställa att arbetet genomförs på ett bra sätt, dels för bättre förutsättningar för ansvarstagande.

Transparens

Det är viktigt att allmänhet och berörda har möjlighet till en god insyn i regelprocessen. Därför bör förslag och beslutade regler, upprättade konsekvensutredningar och utvärderingar liksom Regelrådets och Förenklingsforums yttranden och rekommendationer samt remissammanställningar publiceras på en gemensam och central webbplats.

Fler uppgifter för Regelrådet

Regelrådets granskning av konsekvensutredningar bör ske i ett tidigare skede än vad som normalt är fallet idag. Framför allt bör bristfälliga konsekvensutredningar kompletteras och återremitteras till rådet för en förnyad bedömning. Regelrådet bör därför få möjlighet att yttra sig över kompletterande nationella konsekvensutredningar till följd av förslag från EU, inför beslut om svensk position i ministerrådet. Vid nationell regelgivning bör Regelrådet få möjlighet att yttra sig över utkast till konsekvensutredningar för att möjliggöra komplettering av brister innan en mer komplett konsekvensutredning remitteras till ett större antal berörda. Regelrådet bör också få möjlighet att yttra sig över kvaliteten på genomförda utvärderingsrapporter. Eftersom sådana rapporter bör ligga till grund för nya initiativ, eller beslut att inte inleda något nytt initiativ, är det viktigt att sådana utvärderingar håller tillräckligt god kvalitet inför följande beslut. Fler uppgifter förutsätter en förstärkning av Regelrådets resurser.

Bild: Nuläge av regelprocessen

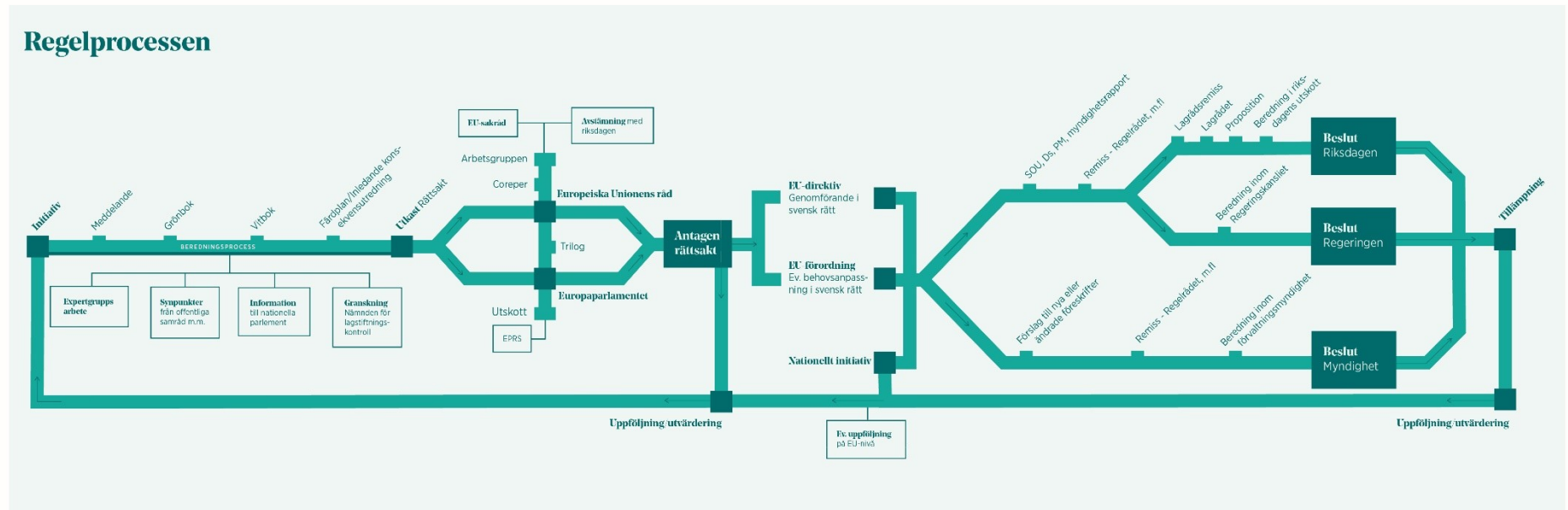

Bild: Regelprocessen i nyläge

